

dziękując uczestnikom konferencji za przybycie i udział w obradach oraz dokonał zamknięcia konferencji, uderzając po trzykroć w dzwon, **prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz**.

Kontynuacja tego typu spotkań jest niewątpliwie istotnym elementem w podtrzymywaniu i kształtowaniu kontaktów naukowych. Umożliwia ona zarówno prezentację, jak i konfrontację stanowisk filozofów poszczególnych krajów słowiańskich oraz daje możliwość wzajemnego rozumienia kultur. Ma to istotne znaczenie, zwłaszcza dla narodów słowiańskich, w czasach, z jednej strony powstawania nowej Europy a z drugiej, nowego podziału politycznego kultur słowiańskich. Rezultaty konferencji, w postaci przygotowanych do publikacji tekstów zostaną wydane w formie publikacji książkowej, bądź też na łamach Pisma Filozofów Krajów Słowiańskich „ΣΟΦΙΑ”. Jako wymierny efekt, zapewne znajdą miejsce w pamięci późniejszych pokoleń, zapisując kolejne karty w dziejach filozofii krajów słowiańskich.

Włodzimierz Zięba

Filozofowie Krajów Słowiańskich przy okrągłym stole (30 V 2003 r.)

*Философы славянских стран за круглым столом
(30 V 2003 г.)*

Drugiego dnia – 30 maja 2003 roku – IV Międzynarodowej Konferencji Filozofów Krajów Słowiańskich **Byt i powinność. Status i funkcje wartości** odbyła się debata „Okrągłego Stołu Filozofów Krajów Słowiańskich”, której tematem były: **Wartości i ich systemy a Unia Europejska i procesy globalizacji**. Dyskusji przewodniczył i słowo wstępne wygłosił prof. A. L. Zachariasz (UR Rzeszów). Mówił o ludzkości zmierzającej ku zjednoczeniu, ale i podzielonej konfliktami, kryzysie postaw wobec wartości. Rozwagał możliwości pojawienia się nowego **człowieka europejskiego** w sytuacji, gdy Europa przeobraża się aksjologicznie. Po nim głos zabierali, jak następuje: prof. B. Andrzejewski (UAM Poznań), który wyraził nadzieję, iż w zjednoczonej Europie znajdzie się miejsce dla **polskiej filozofii**, która była pragmatyczna, humanistyczna i zawsze świadomie dążyła do **syntezy teorii i praktyki**. Prof. PhDr. J. Zouhar, CSc. (Czechy – Masarykova univerzita Brno) mówił o problemie **teleologii** dziejów **Europy**. Nawiązując do Patočki rozważał możliwość „Europy poeuropejskiej”. Prof. S. Symotiuł (UMCS Lublin) wskazał na siłę Europy, która wyrażała się

w myśleniu utopijnym, które upadło w wieku XIX. Szansą dla Europy jest **re-stytuowanie się myślenia utopijnego**. Prof. PhDr. R. Dupkala, CSc. (Słowacja – PU Prešov) mówił, że istnieją filozofie narodowe, które są kwintesencją kultury duchowej swoich narodów. Podkreślał, iż Europa oczekuje od filozofów nowych inspiracji, tego co jest specyficzne w – właściwym danym narodom – pojmowaniu świata. Głosił ideę wzajemnego wzbogacania się intelektualno-duchowego, **jedności w różnorodności**. Prof. K. Bal (UW Wrocław) powątpiewał w specyfikę polskiej filozofii. **Słowianie** byli zawsze **opóźnieni** technicznie i mentalnie. Jedynie wielka literatura rosyjska wniosła coś do kultury światowej. **Europa**, dlań, **to** nie geografia, ale **pewna aksjologia**, etyczny kodeks Oświecenia. Prof. W. Salejew (Białoruś – Uniwersytet Mińsk) mówił, iż **osobliwość Słowian** – to **nadwyżka kulturowa**. Pojęciem tym określił niewspółmierność rozwoju duchowego kultury Słowian wobec osiągniętego rozwoju cywilizacyjnego. Ten rozdźwięk powoduje, że kultury słowiańskie nie przystają do zaawansowanej organizacyjnie i technicznie cywilizacji Europy Zachodniej. Prof. S. Jedynek (UMCS Lublin) wymienił po 10 **pozytywnych wartości Słowian** (m.in. umiłowanie wolności, gościnność, pokojowość, praktycyzm) i towarzyszących im 10 **negatywnych** (anarchia, rozrzutność, brak ekspansywności, nieliczenie się z realiami – fantazja). Prof. A. Ujomow (Ukraina – Uniwersytet w Odessie) podkreślał, iż specyfiką Słowian jest **teoria systemów**, w której wartości ujmuje się jako pewne systemy. Prof. D. Tanalski (WSP TWP Warszawa) mówił o **wojnie i zabijaniu**, przez co ludzkość nieustannie nacechowana jest haniebnym piętnem. Dr B. Nikiforova (Litwa – Uniwersytet Wilno) mówiła iż debaty dotyczące przyszłej Europy ujawniły **temperament Słowian**. Mówiąc o obawach dotyczących tożsamości narodowej wyraziła nadzieję, iż **Europa** będzie wspólnym polem **działalności kulturowej**. Dr S. Król (Warszawa) podkreślał, że globalizacja zasada się na gospodarce, **kultura Słowian jest nieznaną i niedocenianą**. Aby Słowianie nie stali się jedynie rynkiem zbytu i źródłem taniej siły roboczej winni połączyć swe siły. **Sformułował propozycję powołania Instytutu Słowiańskiego**. Prof. R. Mirski (Lwów) nalegał, aby Słowianie wchodzili do Europy ze swoimi systemami wartości. Od **filozofów** oczekiwał, aby nie unikali **palących problemów**. Prof. J. Dębowski (UWM Olsztyn) mówił, iż **rzeczywistość jest binarna**, zaś **unifikacja** jest tego jakby zaprzeczeniem. Zahamowanie procesów rozwojowych kultury i cywilizacji (wielość), prymat technologii nad aksjologią to główne zagrożenia związane z akcesją unijną. Prof. I. Matkowska (Ukraina – Uniwersytet w Odessie) mówiła, iż o unikalności i **specyficie Słowian** decydują **właściwe im wartości**. Prof. W. Sztumski (UŚ Katowice) przypuszczał, że jeśli filozofia może odgrywać jakąś rolę to Europie to jedynie **filozofia pragmatyczna**. Wskazał na różnice między integracją a globalizmem, amerykanizmem. Prof. J. Bańka (UŚ Katowice) pytając **czy warto dla ratowania życia zrezygnować z tego wszystkiego, dla czego jedynie żyć warto**, odrzucił życie jako wartość najwyższą, wskazując na postawę Sokra-

tesa i Chrystusa. Jednocząca się Europa to wedle niego szansa dla Słowian, zagrożeniem jest **cywilizacja bez kultury**. Dr hab. R. Kolarzowa (UR Rzeszów) mówiła, iż **unifikacja Europy** już dawno się dokonała za sprawą **chrześcijaństwa**, z czego jesteśmy dziś dumni. Dwa są **widma strachu: unifikacja i utrata tożsamości**. Prof. V. Leško, Csc. (Słowacja – PU Prešov) mówił o tym, iż filozofie są narodowe. Dr M. Głogoczowski (PAP Słupsk) wskazywał, iż 80% ludzkości obecnie żyje w strachu, a **godność daje pieniądze**. Dr M. Brezcko (AM Białystok) wskazał, iż **nowożytność** utraciła wiarę w Mesjasza na rzecz **wiary w człowieka – Prometeusza**. Prof. H. Romanowska-Łakomy (UWM Olsztyn) nalegała aby nie zagubić europejskiego humanizmu, a **jednoczenie się Europy** polegało na **przekraczaniu europejskości**. Mgr J. Grat (Białystok) podkreślał **wartość pokoju i dialogu**. Dr T. Kozłowski (UW Warszawa) mówił, iż **Słowianie** wnieśli coś jednak do **kultury światowej: Leon Petrażycki** dał impuls dla powstania amerykańskiej filozofii prawa, płyty **Lutosławskiego** i **Góreckiego** są słuchane na Zachodzie. R. Tatrzański (Rzeszów) mówił, iż edukacja winna dążyć do tego, aby następne pokolenia dysponowały **podwójną mentalnością**: europejską i słowiańską. P. Sobota (Rzeszów) podkreślał, iż **ratunkiem dla ludzkości jest unifikacja**. Dr K. Kilian (UR Rzeszów) mówił, iż **Słowianie osiągną jedność, jeśli zrezygnują z pojęcia „narodu”**.

To niektóre tylko, wedle piszącego te słowa, najważniejsze wątki debaty, które pokazały jak złożone i przepastne są pokłady zagadnień, problemów, ale i obaw jak i nadziei związanych z miejscem Słowian w wydarzeniu szczególnym dla ich mentalno-kulturowego, ale i zarazem cywilizacyjnego autoukonstytuowania się w obliczu jednoczącej się Europy. Debata ta uwypukliła także podobieństwa, ale i zarazem różnice pośród Słowian, co dać może wskazówki do tego, co warto pielęgnować a co należy, o ile nie skorygować, to wyplenić. Aczkolwiek najważniejszym owocem Okrągłego Stołu Filozofów Słowiańskich jest otwarcie nowych perspektyw i kontekstów dla starych problemów, jak i generowanie nowych kwestii.

Anna Ondrejková

Medzinárodná konferencia „Hľadanie ľudskej identity” (21–22 X 2003)

*Международная конференция «Исследование человеческой индивидуальности»
(21–22 X 2003)*

V dňoch 21. – 22. októbra 2003 sa už tradične uskutočnila medzinárodná konferencia, organizovaná Katedrou filozofických vied FHV UMB a Inštitútom